

Є. Б. БЕЗСМОЛИЙ

Міжрегіональна Академія управління персоналом, м. Кропивницький

НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ АНАЛІЗ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ МАГІСТРІВ З ПРАВознавства

Наукові праці МАУП, 2017, вип. 52(1), с. 33–38

Для поліпшення та ефективного прогнозування підготовки майбутніх магістрів з правознавства необхідно провести системний аналіз нормативно-правових документів, які регламентують функціонування магістерської підготовки в Україні.

В Україні активно проходить процес становлення нової системи освіти, орієнтованої на входження у світовий освітній простір, що супроводжується суттєвими змінами в педагогічній теорії і практиці навчально-виховного процесу, тому магістерська підготовка у вищих навчальних закладах IV рівня акредитації в умовах реформування змісту освіти, згідно з Європейськими та світовими стандартами, вимагає відповідного нормативно-правового забезпечення та регулювання.

Проблемами якості підготовки, професійної підготовки майбутніх магістрів займалися такі науковці: В. Г. Кремень, В. С. Курило, В. С. Рижиков, А. Н. Чиж, В. В. Ягупов та ін.

Нормативно-правове забезпечення освітньо-кваліфікаційного рівня “Магістр” розглядалося лише з точки зору педагогічної науки, суто правових робіт з урахуванням специфіки правової науки.

Розкриємо нормативно-правові документи з науковим обґрунтуванням теоретично-практичних основ магістерської підготовки в Україні.

Магістр (від лат. *magister* – “майстер”, “керівник”) – це “освітньо-кваліфікаційний рівень фахівця, який на основі кваліфікації бакалавра або спеціаліста здобув поглиблені спеціальні уміння та знання інноваційного характеру, має певний досвід їх застосування та продукування нових знань для вирішення проблемних професійних завдань у певній галузі народного господарства” [6].

У концепції організації підготовки магістрів в Україні зазначається, що “освітні програми підготовки магістрів можуть бути поділені на:

- дослідницькі, що передбачають поглиблення досліджень в одній з наукових галузей;

- професійні, що передбачають розвиток професійних та формування управлінських компетенцій у певній галузі професійної діяльності;
- кар'єрні, що передбачають вдосконалення (просування) здобутих теоретичних знань і практичного досвіду для кар'єрного зростання та підготовки до здійснення управлінської діяльності” [2].

В умовах входження України в Європейську спільноту і становлення демократичного правового суспільства саме це вимагає нового рівня та якості підготовки юридичних кадрів, які в таких умовах розбудови стають найважливішим чинником ефективного вирішення завдань розвитку державності України.

Згідно із Законом України “Про вищу освіту” “магістр — освітньо-кваліфікаційний рівень вищої освіти особи, яка на основі освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра здобула повну вищу освіту, спеціальні уміння та знання, достатні для виконання професійних завдань та обов’язків (робіт) інноваційного характеру певного рівня професійної діяльності, що передбачені для певних посад у певному виді виробничої діяльності” [5].

Підготовка фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня магістра також може здійснюватись на основі освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста.

Аналіз підготовки магістрів у Кіровоградському університеті ім. Володимира Винниченка на факультеті правознавства, Кіровоградському інституті розвитку людини “Україна”, Кіровоградському інституті ім. Святого Миколая Міжрегіональної Академії управління персоналом, Київському університеті ринкових відносин показує, що освітньо-професійна програма підготовки магістра включає поглиблену фундаментальну, гуманітарну, соціально-економічну, психолого-педагогічну, спеціальну та науково-практичну підготовку. Навчальний план підготовки магістрів з правознавства складається із двох частин: нормативної, куди входять два цикли: перший — професійно-орієнтованої гуманітарної і соціально-економічної підготовки та другий — виробничо-наукової, професійної та практичної підготовки; варіативної частини, яка, у свою чергу, складається із циклів професійно-орієнтованої і соціально-економічної підготовки за вибором навчального закладу, циклу природничо-наукової, професійної та практичної за вибором навчального закладу та спеціального циклу відповідно кримінально-правової спеціалізації. Навчальним планом передбачена у магістрів з правознавства педагогічна практика, а також державна атестація із психології та педагогіки вищої школи. Аналіз нормативної та варіативної частин підготовки магістрів з правознавства показує, що в нормативній частині передбачено підготовку з таких дисциплін: “Психологія та педагогіка”, “Психологія вищої школи”, “Правова педагогіка”, “Методика викладання у вищій школі”, “Соціологія права” та “Методи емпіричного дослідження”. У другій варіативній частині передбачено навчальним планом дисципліну “Вища освіта України та Болонський процес”. Відповідно ми вважаємо, що вибрані навчальні дисципліни, передбачені навчальним планом підготовки магістрів з правознавства, безпосередньо відносять до нашого наукового дослідження. Дисципліни “Психологія та педагогіка” і “Психологія ви-

щої школи” викладаються відповідно до навчального плану на юридичному факультеті Кіровоградського університету ім. Володимира Винниченка, юридичному факультеті Київського університету ринкових відносин, права педагогіка — у Міжрегіональній Академії управління персоналом й Відкритому університеті розвитку людини “Україна”, де ведеться спеціальна підготовка юристів.

Для поліпшення та ефективного прогнозування підготовки майбутніх магістрів з правознавства необхідно провести системний аналіз нормативно-правових документів, які регламентують функціонування магістерської підготовки в Україні.

Безперечно, останніми роками в Україні склалася певна і відносно уособлена система нормативно-правових актів, що регламентують складні і багатопланові за характером відносини в системі магістратури, але входження України в Болонську систему освіти потребує змін. Тому сьогодні Україна як учасниця Болонського процесу проводить суттєві першочергові зміни в нормативно-правовому забезпеченні підготовки магістрів, постала низка першочергових ключових завдань для того, щоб запровадити стандарти, рекомендації та основні інструменти Європейського простору вищої освіти. Відповідно постала нагальна потреба для оновлення законодавчої бази у сфері вищої освіти — перегляду існуючих нормативних документів і ухвалення нових законів, положень та державних стандартів відповідно до рекомендаційних документів міністерських конференцій, програм країн — учасниць Болонського процесу.

Істотні зміни, що проведені законодавцем у системі вищої освіти, — це запровадження нової Національної рамки кваліфікацій трициклової системи освіти (молодший бакалавр, бакалавр, магістр), (професійна підготовка — доктор філософії PhD замість кандидата наук).

Основні види професійної діяльності магістра пов’язані з роботою як викладача (у середніх і середніх спеціальних навчальних закладах, гімназіях і ліцеях, ВНЗ), науковця (у вузівських лабораторіях, НДІ), консультанта, експерта (в аналітичних центрах, громадських і державних організаціях, органах державної влади), співробітника правоохоронних органів [7].

Магістрант з права повинен брати участь у науково-педагогічній роботі, що проводиться на кафедрі ВНЗ, у ході якої має визначати цілі і завдання курсу (спеціального курсу, спеціального семінару), що викладається, пояснити його зміст, з огляду на педагогічні вимоги і очікування аудиторії слухачів. Досягненню освітніх цілей відповідно до магістерської підготовки юристів повинні сприяти, серед інших, такі навчальні дисципліни, як “Педагогіка вищої школи” і “Методика викладання юриспруденції у вищій школі”. Їх завдання — формування у магістрантів адекватних уявлень про педагогіку як цілісну наукову систему і вид професійної діяльності, розвиток основних педагогічних умінь і навичок, створення педагогічної основи для подальшого саморозвитку професійної компетентності випускників. Ці завдання зумовлені головною метою вищої юридичної освіти, яка полягає у сприянні становленню і розвитку демократичної, творчої, конкурентоздатної особи магістра,

який володіє умінням самостійно ставити і розв'язувати професійні проблеми у сфері науково-педагогічної діяльності [6].

Вимоги, зумовлені спеціалізованою підготовкою магістра з права, включають:

- володіння навичками самостійної науково-дослідної і науково-педагогічної діяльності, що вимагають широкої освіти у відповідному напрямі;
- володіння педагогічними навичками та педагогічною культурою, теоретичними знаннями дидактики вищої школи;
- необхідні теоретичні знання та сформовані практичні навички навчально-виховного процесу і методики викладання.

Також магістр-юрист повинен вміти:

- формулювати і вирішувати завдання, що виникають у процесі науково-дослідної і педагогічної діяльності і вимагають поглиблених професійних знань;
- обирати необхідні методи дослідження, модифікувати існуючі й розробляти нові методи, виходячи із завдань конкретного дослідження;
- обробляти отримані результати, аналізувати їх з урахуванням наявних наукових і практичних джерел;
- вести бібліографічну роботу із залученням сучасних інформаційних технологій;
- представляти підсумки виконаної роботи у вигляді звітів, рефератів, статей, оформлених відповідно до наявних вимог;
- розуміти методологічні основи і специфіку методів, використовуваних в юриспруденції;
- володіти проблематикою сучасної світової юриспруденції [6].

Обов'язкове аудиторне навантаження студентів, які навчаються за програмою “магістр”, у середньому за весь період навчання не повинне перевищувати 22 години на тиждень.

Основою підведення підсумків магістерської підготовки є кваліфікаційна робота магістра.

Отже, проведений науково-практичний аналіз нормативно-правового забезпечення професійної підготовки майбутніх магістрів з правознавства показує, що основою ефективного навчально-виховного процесу підготовки майбутніх магістрів є правове забезпечення такої підготовки. Особливістю підготовки майбутніх магістрів з правознавства є практичне забезпечення науково-практичної підготовки, враховуючи те, що магістр має нижчий науковий ступінь і повинен володіти навичками наукової та викладацької роботи. Підготовка магістрів з правознавства повинна забезпечити майбутнього магістра навичками науково-дослідницької та викладацької роботи, забезпечивши науково-педагогічною основою для можливості подальшої реалізації себе як науковця в галузі правознавства. Сучасне нормативно-правове забезпечення підготовки майбутнього магістра з правознавства складає підготовку майбутнього дослідника.

Підсумовуючи викладене, можна констатувати, що наразі підготовка магістрів з правознавства в Україні у законодавчому полі регулюється низкою

законів, а саме: Закони України “Про вищу освіту” (2014), “Про освіту”, “Про професійний розвиток працівників” (2015). Втім, реформування системи вищої освіти в Україні нерозривно пов’язане з оптимізацією магістерської підготовки, насамперед у законотворчому аспекті

Джерела

1. Методичні рекомендації щодо написання магістерської роботи. К.: МАУП, 2007. 34 с.
2. Про Концепцію організації підготовки магістрів в Україні: Наказ МОН № 99 від 10.02.2010 року [Електронний ресурс] // Osvita.ua. Видавництво “Плеяди”. URL: http://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/6670/
3. Національна програма правової освіти населення: Указ Президента України від 18.10.2001 р. № 992/2001 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. Офіційний веб-портал. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/992/2001>
4. Педагогіка: Краткий курс лекцій: Учеб. пособие для студ. пед. учеб. заведений / В. С. Курило, А. Н. Чиж, Н. С. Кратинов и др. Луганск: Альма-матер, 2001. 231 с.
5. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2014. – № 37–38. – Ст. 2004.
6. *Рижиков В. С.* Теорія і практика конструювання цільових моделей (професіограм) та процесу професійної підготовки майбутніх юристів: Монографія. Херсон: Айлан, 2010. 280 с.
7. *Ягунов В. В.* Педагогіка: навч. посіб. К.: Либідь, 2003. 560 с.

Проведено науково-практичний аналіз законодавчо-правових основ організації підготовки кваліфікаційного рівня “магістр” в Україні в умовах реформування освіти. Розкриваються теоретично-практичні основи, змістова частина, проведено практичний аналіз освітньо-професійної програми підготовки магістрів.

Educational and vocational training program for Master’s Degree provides simultaneous obtaining of complete higher education and Master’s Degree at the relevant educational and professional training programs for Bachelors and Specialists. Ukraine joining the European community of democratic and legal society requires a new level and quality of training of legal personnel who are an important factor to address effectively the problems of Ukraine statehood. People, who have successfully passed state certification, receive certificates for obtaining complete training on the appropriate direction to the educational level of the Master’s Degree.

Analysis of normative and optional parts of the Law Master’s curriculum shows that the normative part offers training in the following fields: “Psychology and Pedagogy”, “Psychology of High School”, “Legal Education”, “Methods of Teaching in Higher Education”, “Sociology of Law” and “Methods of Empirical Research.” The optional part of the curriculum includes such course as “Higher Education in Ukraine and the Bologna process.” Thus, we believe that the chosen courses in the curriculum of training of Master’s Students in Law

directly relate to our research. Such courses as “Psychology and Pedagogy” and “Psychology of High School” are taught under the curriculum at the Law Department of Vladimir Vin-nichenko Kirovohrad University, the Law Department of Kyiv University of Marketing, and legal education at the Interregional Academy of Personnel Management and the University of Human Development “Ukraine”.

Проведен научно-практический анализ законодательно-правовых основ организации подготовки квалификационного уровня “магистр” в Украине в условиях реформирования образования. Раскрываются теоретико-практические основы, содержательная часть, проведен практический анализ образовательно-профессиональной программы подготовки магистров.

Надійшла 14 грудня 2016 р.